

## N:o 70.

Ank. till Riksd. kansli den 26 april 1901, kl. 2 e. m.

*Utlåtande, med anledning af **dets** Kongl. Maj:ts framställning om anslag till ordnande och registrerande af vissa handlingar i kammararkivet, **dets** och väckt motion angående inspektion af vissa embetsverks arkiv m. m.*

(1:a o. 2:a U. A.)

Uti den till Riksdagen den 14 januari innevarande år aflåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behof har Kongl. Maj:t under sjunde hufvudtiteln i punkten 7 föreslagit, att Riksdagen måtte till ordnande och registrerande af vissa handlingar i kammararkivet å extra stat bevilja 24,000 kronor, att utgå under fyra år, deraf för år 1902 6,000 kronor.

Angående Kongl. Maj:ts förslag om anslag till ordnande och registrerande af vissa handlingar i kammararkivet.

Till statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 11 sistlidne januari har departementschefen angående det ämne, som i förevarande framställning beröres, till en början erinrat om följande omständigheter.

På framställning af kammarkollegium hade Kongl. Maj:t den 29 januari 1897, för påbörjande af arbetet med ordnande af de i kammararkivet befintliga, oordnade handlingar, af sjunde hufvudtiteln anslag till extra utgifter beviljat ett belopp af 1,500 kronor såsom arfvode för ett år till en biträdande arkivarie.

Sedan derefter 1897 års Riksdag, på grund af en vid riksdagen väckt motion, på extra stat för år 1898 anvisat ett belopp af 5,000 kronor att efter Kongl. Maj:ts närmare föreskrifter användas för ordnande och registrerande företrädesvis af ännu oordnade handlingar i kammararkivet, hade kammarkollegium, jemlikt Kongl. Maj:ts befallning, den 8 oktober 1897 afgifvit utlåtande i fråga om användningen af sistberörda anslag och i sammanhang härmed hemställt, att för hvart och ett af åren 1899, 1900 och 1901 måtte beviljas 5,000 kronor för fortsatt ordnande och registrerande af kammararkivets handlingar. Vid detta utlåtande hade varit fogadt ett från tjänstförrättande kammararkivarien infordradt yttrande, hvori anförts, bland annat, att den närmaste uppgiften vid arkivets ordnande då vore att fullfölja arbetet med de lösa akternas fördelning i hufvudgrupper, hvilket med redan vunnen erfarenhet ansetts böra kunna med en arbetstid af fyra timmar om dagen utföras under loppet af ett år af tre dertill lämpliga personer, samt att arbetet med hufvudgruppernas fördelning i kronologiskt ordnade serier sannolikt skulle kunna under ytterligare tre år så bedrivas, att derefter endast en del registreringsarbete borde återstå, hvilket arkivets ordinarie personal, möjligen med någon tillfällig hjälp i och för renskrifningsarbete, ansetts under den närmaste tiden kunna medhinna.

Med bifall till en af Kongl. Maj:t gjord framställning hade derefter 1898 års Riksdag för ordnande och registrerande, företrädesvis af ännu oordnade delar af kammararkivets handlingar beviljat ett extra anslag af 15,000 kronor att utgå under tre år. Af detta anslag hade Riksdagen för hvardera af åren 1899, 1900 och 1901 anvisat 5,000 kronor, att ställas till kammarkollegii disposition mot den redovisning och kontroll, som Kongl. Maj:t kunde finna lämpligt föreskrifva; och hade beträffande det för sistnämnda år anvisade extra anslaget Kongl. Maj:t den 5 oktober 1900 meddelat bestämmelser, enligt hvilka ett belopp af 4,800 kronor finge utgå i arfvoden af lika storlek till tre särskilda biträden åt kammararkivarien, hvilka biträden kammarkollegium egde antaga, och återstoden eller 200 kronor efter kollegii bepröfvande användas till de särskilda utgifter, som kunde föranledas af arbetet med handlingarnes ordnande och registrerande.

Nu hade, enligt hvad departementschefen vidare anført, i ett till kammarkollegium den 19 september 1900 aflåtet memorial tjänstförrättande arkivarien anmält, att, då vid början af sistberörda år ordningsarbetet fortskridit så långt, att samtliga tillförene utan ringaste ordning i arkivet hopade handlingar blifvit i hufvudgrupper fördelade, det visat sig, att mängden af oordnade handlingar varit långt större, än man

från början skäligen kunnat antaga. I stället för omkring 2,000 bundtar, hvartill nämnda arkivalier år 1897 uppskattats, hade dessa handlingar befunnits utgöra mer än 6,000 bundtar. Anledningen dertill, att den första uppskattningen visat sig oriktig, finge uteslutande tillskrivas svårigheten att uppskatta ett material, som förvarades å mörka och svåråtkomliga platser såväl inom den egentliga arkivlokalen som på vindar och i källare. Att det vid sådant förhållande skulle visa sig omöjligt att inom den från början beräknade tiden af fyra år afsluta arbetet, låge, enligt tillförordnade arkivariens åsigt, i öppen dag. Redan de lösa akternas första genomgående och fördelning i hufvudgrupper hade nemligen tagit i anspråk två års arbete eller dubbelt så lång tid, som ursprungligen beräknats, men det vunna arbetsutbytet vore det oaktadt synnerligen tillfredsställande, då arbetsmaterialet befunnits vara tre gånger så stort, som från början antagits. För att förenämnda, nu i någon mån ordnade 6,000 bundtar arkivalier skulle komma i sådant skick, att de kunde användas vid arkivets egna undersökningar och af enskilda forskare, hvilka i stigande antal begagnade sig af arkivets samlingar, erfordrades emellertid, enligt tillförordnade arkivariens mening, att ett ännu mödosammare arbete än det redan verkställda nedlades på arkivaliernas närmare granskning och systematiska ordnande inom de särskilda hufvudgrupperna. Denna del af arbetet hade i tillförordnade arkivariens förstnämnda yttrande beräknats kräfva en tid af tre år. Under antagande, att den tid, som för sistberörda arbete erfordras, ökades i samma proportion som tiden för arbetet med arkivaliernas fördelning i hufvudgrupper, skulle således härför erfordras ej mindre än sex år från och med år 1900; men under förutsättning, att hufvudsakligen samma personer, hvilka allt ifrån arbetets början dervid användts och härunder förvärfvat sig grundlig kännedom om arkivalierna, fortfarande blefve att tillgå för ordningsarbetet, trodde dock tillförordnade arkivarien, att detta arbete inom ytterligare tre år från och med år 1902 skulle till sina hufvudsakligaste delar vara afslutadt. I följd häraf och då arkivets egen fåtaliga personal strängt toges i anspråk för andra tjänsteåligganden och ytterst sällan kunde egna någon tid åt ordningsarbetet, som utan extra arbetskrafter icke kunde fortsättas, än mindre bringas till slut, hade tillförordnade arkivarien anhållit, att kammarkollegium ville hos Kongl. Maj:t hemställa, att för hvart och ett af åren 1902, 1903 och 1904 måtte för ändamålet beviljas ett belopp af 5,000 kronor.

I skrifvelse till Kongl. Maj:t den 28 september 1900 hade kammarkollegium anfört, att, ehuru väl tillförordnade arkivarien förklarar sig

hysa förhoppning, att ordningsarbetet skulle till sina hufvudsakligaste delar hinna afslutas under tre år från och med år 1902 räknadt, kollegium med stöd af hittills vunnen erfarenhet i frågan ansåge sig icke kunna antaga, att ordningsarbetet jemte erforderlig registrering skulle kunna fullbordas på mindre än fyra år från och med år 1902 och äfven detta endast under förutsättning, att den för arbetet nu använda personal komme att fortfarande egna sig åt detsamma. För att emellertid göra en sådan förutsättning sannolik kräfdes, enligt kollegii förmenande, ökning i det årliga anslaget för beredande af bättre aflöning åt samma personal. Enligt föreskrift i kongl. bref den 13 oktober 1899 vore det under år 1900 utgående anslaget fördeladt i arfvoden à 1,600 kronor till tre biträden åt arkivarien, och för denna aflöning skulle biträdena, som icke hade rätt till någon semester, fyra timmar dagligen vara sysselsatta med ordningsarbetet i en lokal, som icke motsvarade de anspråkslösaste fordringar och som med hänsyn jemväl till arbetsmaterialens beskaffenhet finge anses vara rent af helsofarlig. Återstoden af anslaget, 200 kronor, finge enligt bestämmelserna i samma kongl. bref användas till öfriga af ordningsarbetet föranledda utgifter och hade tagits i anspråk dels för rengöring af tillfälligtvis disponerad lokal i riksdagshuset och dels till godtgörelse åt vaktbetjening i arkivet, för hvilket senare ändamål kollegium emellertid måst af anslaget till flitpenningar m. m. tillskjuta 300 kronor årligen. På grund häraf hade kollegium hemställt, att Kongl. Maj:t måtte till Riksdagen aflåta proposition derom, att Riksdagen ville för hvart och ett af åren 1902, 1903, 1904 och 1905 anvisa ett belopp af 6,000 kronor att, enligt de närmare föreskrifter, Kongl. Maj:t efter kollegii hörande kunde finna skäligt meddela, ställas till kollegii disposition för fortsatt ordnande och registrerande af handlingar i kammararkivet.

Efter meddelande häraf har departementschefen för egen del anfört, att af det förestående framginge, att ordnandet af kammararkivets samlingar, äfven om detsamma medelst redan anvisade medel kunnat föras ett godt stycke framåt, dock ännu vore ganska långt från sin fullbordan. Under arbetets fortgång hade nemligen visat sig, att det material, som måste bearbetas, vore betydligt större, än från början antagits. Af denna anledning hade arbetet icke medhunnits under den beräknade tiden, utan måste fortsättas ännu några år. För att möjliggöra detta fortsatta arbete, som kammarkollegium, under förutsättning, att kammararkivet fortfarande finge disponera samma personal som nu, beräknat komma att kräfvä en tid af fyra år från och med år 1902, erfordrades

ytterligare anslagsmedel, och då ordnandet af kammararkivets värdefulla samlingar, så att de måtte blifva för forskningen åtkomliga, vore en fråga af den vigt, att den icke finge uppgifvas, innan den blifvit bragt till ett lyckligt slut, hemstälde departementschefen om aflåtande af nu förevarande framställning.

Uti en inom Riksdagens Andra Kammare väckt, till statsutskottet hänvisad motion (n:o 85) har herr *J. Centerwall* föreslagit,

Angående en  
inom Andra  
Kammaren  
väckt motion.

1:o att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes dels låta genom arkivaliskt fackbildade personer snarast möjligt företaga en inspektion af i hufvudstaden befintliga embetsverks samlingar af arkivalier, dels i öfrigt vidtaga åtgärder i syfte, att högsta värden om rikets offentliga arkiv måtte uppdragas åt riksarkivet såsom central öfverstyrelse; äfvensom för nämnda inspektion ställa till Kongl. Maj:ts förfogande ett förslagsanslag å 1,000 kronor, och

2:o att Kongl. Maj:ts proposition om anslag för fortsatt ordnande och registrerande af kammararkivets handlingar måtte på det sätt af Riksdagen bifallas, att Riksdagen för nämnda ändamål beviljade ett extra anslag af 24,000 kronor, att utgå under fyra år, samt deraf för år 1902 anvisade 6,000 kronor, allt under vilkor, att arbetet verkställdes efter sådan plan, att nödig enhetlighet mellan riksarkivets och kammararkivets samlingar vunnes.

Angående de skäl, som legat till grund för ifrågavarande framställningar, har motionären anført följande.

I Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof hade under sjunde hufvudtiteln föreslagits beviljande af ett extra anslag å 24,000 kronor för fortsatt ordnande och registrerande af kammararkivets handlingar. Af den motivering, som i statsrådsprotokollet lemnades för detta förslag, framginge, att för samma ändamål sedan januari 1897 redan beviljats tillsammans 21,500 kronor.

Äfven i ett annat hänseende ville det synas, som skulle för kammararkivet Riksdagens uppnärksamhet snart komma att tagas i anspråk. Enligt hvad af de offentliga tidningarna vore bekant, hade nemligen finansministern i embetsskrifvelse af den 19 sistlidne december anmodat öfverintendentsembetet att låta uppgöra ritningar och kostnadsförslag för uppförande af dels ett nytt kanslihus på den tomt, som nu upptoges af bland annat kammarrättens hus — i hvilket kammararkivet vore inrymdt — dels nya lokaler för kammarrätten, domänstyrelsen

och kammararkivet på den tomt å Riddarholmen, som för närvarande disponerades af Stockholms stads auktionsverk.

De ändamål, hvilka det här gälde att för kammararkivet tillgodose — ordnandet af dess rika samlingar och dessas inrymmande i en ny lokal — vore utan tvifvel båda synnerligen behjertansvärda; och båda hade också förut varit föremål för statsmagternas uppmärksamhet. Beträffande ordnandet, hänvisade motionären till de skeden af sakens historia, hvilka i statsrådsprotokollet vore berörda; hvad åter anginge frågan om ny lokal för arkivet, ville motionären erinra, hurusom 1897 års statsrevisorer uttalat, att det för bevarande från förstörelse af arkivets betydelsefulla handlingar och för deras tillgodogörande för forskningen vore af största vigt, att arkivet blefve förflyttadt till rymligare och ändamålsenligare lokaler än dess dåvarande.

Båda dessa frågor vore emellertid af den innebörd, att de måste frammana tanken på en tredje: frågan om kammararkivets — och måhända äfven andra af våra centrala embetsverks arkivs — framtida öde. Att man till den frågan borde taga största hänsyn, både när det gälde att ordna kammararkivalierna och när fråga vore om att för deras bevarande anskaffa nya lokaler, borde icke vara svårt att ådagalägga. Ett arkivs ändamålsenliga tillvaro vore nemligen icke betryggad blott derigenom, att dess innehåll en gång blifvit bragt i ordning eller att det fått en ny lokal. Dåliga lokala förhållanden hade knappast varit den förnämsta orsaken till det sorgliga skick, hvori kammararkivet befunnit sig, utan det hade varit bristen på *oafbruten* sakkunnig ledning. Sakkunnige vårdare af ett arkiv kunde göra mycket äfven i och trots dåliga lokaler, och vore de, *hvar efter annan*, af den rätta sorten, så skulle de ock nog kunna sörja för att lokalerna icke blefve för ohjelp-liga, utan något så när följa med arkivets utveckling. Saknades åter sakkunnig vård, så kunde moderna lokaler och hyllor eller en en gång införd ordning i längden föga hjälpa.

Kammararkivets historia kunde gifva slående exempel härpå. Tider hade funnits, då arkivet haft lyckan att erhålla sakkunnige vårdare; från dessa perioder qvarlåge ännu för sin tid utmärkta för-teckningar och dylikt. Men — och detta hade alltid varit kammararkivets och liknande arkivs olycka — tider hade sedan kommit, då sådan sakkunnig vård saknats, och när då materialet ökats, hade efter hand den gamla ordningen blifvit rubbad och så småningom allt åter bragts i oreda. Hvad som främst af allt behöfdes för att betrygga ett arkivs ändamålsenliga bestånd vore således *garantien för oafbruten, sakkunnig vård*.

Erfarenheten från både vårt land och andra länder visade nu — hvad för öfrigt låge i sakens natur — att sådana garantier icke stode att vinna, så framt ej de offentliga arkiven vore direkt underordnade *landets allmänna arkivstyrelse*. Utöfvades ledningen af andra myndigheter, riskerade man alltid, att dessa myndigheter vid tillsättande af arkivarie- och andra platser i arkiven icke toge tillbörlig hänsyn till att den blifvande innehafvaren egde tillräckliga arkivaliska fackkunskaper. Exempel på att så förfarits af närmast öfverordnade myndighet föreläge icke minst från kammararkivets historia, och hvad som mer än en gång skett i sådant hänseende, kunde naturligtvis, så länge systemet vore oförändradt, äfven framdeles komma att upprepas.

Det, som gälde kammararkivet, gälde också andra större, offentliga arkiv både i vårt land och i utlandet. Så länge de lydte direkt under förvaltande, d. v. s. för helt andra ändamål än arkiv-vård samman-satta och arbetande embetsverk, egde man icke nödiga garantier för, att erforderlig, sakkunnig skötsel skulle komma dem till del. Man kunde snarare antaga, att motsatsen måste inträffa. Likasom embets- och tjenstemännen i ett förvaltande verk under sin föregående utbildning i de allra flesta fall icke haft något tillfälle att taga kännedom om eller skaffa sig erforderlig öfning i allt det myckna, som i vår tid allt mer framstälde sig såsom en oafvislig fordran på en duglig arkivvårdare, så blefve de också sedermera under sin tjenstgöring så strängt upptagna af sina dagliga, löpande göromål, att de åt arkivalisk fackutbildning icke hunne egna någon tid. Man kunde emellertid naturligtvis icke förundra sig öfver, om de gerna såge en arkivarieplats, öfver hvilken verket möjligen föfogade, besatt med någon af dess egne tjenstemän — hvilken därför finge verkets förord — och följden häraf blefve då, att det måste fordras alldeles särskildt lyckliga undantagsförhållanden, om personen i fråga någonsin skulle kunna förvärfva sig nödiga fackinsigter. Ofta finge han emellertid icke ens på den nya platsen tid till egentligt arkivvårdande arbete, enär det icke vore så ovanligt, att arkivariens befattning vore förenad med registratorns eller med andra befattningar och i sådant fall det af dagliga löpande göromål vanligen gäfves alltför mycket, för att någon synnerlig tid skulle bli öfrig för den tidsödande och besvärliga vården och ordnandet af verkets äldre, ofta på skilda håll och i olämpliga lokaler spridda handlingar. Detsamma gälde naturligtvis äfven, då — hvarpå ej heller exempel saknades — arkivarieplatsen betraktades såsom en befattning, hvilken man ansåge det vara en fördel att kunna disponera

åt sådana, som först efter någon tids väntan derstädes kunde påräkna befordran på annat håll.

Det nu sagda innebure, enligt hvad motionären betonat, icke någon anmärkning mot vare sig våra centrala embetsverk eller tjänstemännen i dem: anmärkningen vore riktad mot det hittills rådande system, enligt hvilket ej mindre värden af flera århundraden gamla arkivalier skulle utöfvas af personer, som icke haft tillfälle att förskaffa sig därför erforderlig fackutbildning, än äfven högsta öfverinseendet öfver och ansvaret för dessa samlingar läggas på embetsverk, som hade helt andra funktioner.

En naturlig följd af ett sådant system blefve emellertid, att embetsverken i gemen, ja, äfven de personer, som inom desamma närmast fått förvaltningen af deras arkiv sig anförtrodd, lätt komme att sakna riktig föreställning om betydelsen af de arkivalier, som stode under deras vård — något, hvarpå våra embetsverks historia kunde lemna många slående bevis. I flertalet fall inskränkte sig tjänstemännens behof af arkivalierna till handlingar af ganska sent datum, hvilka användes för utredning af förekommande ärenden; de äldre handlingarna åter behöfde de i allmänhet icke och komme därför lätt att betrakta dem såsom en onyttig börda, hvilken syntes dem dess mer värdelös, ju äldre handlingarna vore. Allt eftersom tiden ginge, dess flera af de äldre årgångarne ansåge man sig därför kunna inränga bland de som värdelösa betraktade delarne af arkivet; så finge dessa maka åt sig för de yngre, dagligen växande löpande akterna och blefve ofta snart magasinerade på vindar, i källare och allehanda andra för arkivvård alldeles olämpliga lokaler, der ordningen bland dem efter hand blefve allt sämre, der de stundom rent af märktes med beteckningen »odugliga» handlingar och faktiskt äfven af vederbörande såsom sådana betraktades. På detta sätt blefve förklarligt, huru t. ex. krigskollegium i skrifvelse till Kongl. Maj:t den 19 juni 1832 kunnat om en stor samling uppräknade arkivalier — bland hvilka märktes i historiskt afseende så betydelsefulla saker som registratur och diaries alltifrån år 1633, brefböcker ifrån år 1635, generalmönstringsberättelser ifrån år 1626 och dylikt — förklara, att af dem »någon gagnelig upplysning för framtiden icke står att vinna»; hvarför kollegiet också hemställt, att desamma skulle dels få användas till patron- och ombuntningspapper, dels öfverlemnas till något pappersbruk för att der omarbetas. Samma åskådning hade naturligtvis också legat till grund för det memorial af den 6 juni 1850, i hvilket en kammarrarkivarie, som dock då redan åtskilliga år beklädt sin plats, kunnat om en samling



hofräkenskaper af flera slag från 1600-talet — räknenskaper af stort kulturhistoriskt värde och numera sannolikt för slottsarkivet tillvaratagna — yttra, att de alla vore »af den ålder, att någon upplysning deraf numera ej är hemta», hvarför deras bibehållande vore »utan allt ändamål», hvadan han också, då de uti öfver 100 år varit förvarade i ej fukt fria hvalf och alltså till patroner ej användbara, hemstälde om »annan anstalt för desammas förstörande». Lyckligtvis hade Kongl. Maj:t i båda fallen sagt nej.

Frågan om en mera enhetlig organisation af de centrala arkiven i hufvudstaden vore, enligt hvad motionären vidare anfört, icke ny. Redan 1875 hade de komiterade, som år 1874 tillsatts för afgifvande af utlåtande och förslag rörande reglering af de förvaltande embetsverkens och myndigheternas löneförhållanden, och som derjemte varit bemyndigade att i den mån, de funne lämpligt, föreslå ändringar äfven i verkens organisation och anordningen af deras arbete, utan meningskiljaktighet föreslagit, att *vården om kammararkivet skulle öfverflyttas till riksarkivet*. I sin motivering härför hade komiterade framhållit, bland annat, lämpligheten af att offentliga samlingar af likartad beskaffenhet så vidt möjligt förenades till ett helt, äfvensom huru den vanliga tjenstgöringen inom kammarkollegium icke vore egnad att utbilda de särskilda egenskaper, som borde finnas hos en arkivtjensteman. Att kammarkollegium då afstyrkte förändringen och att Kongl. Maj:t den gängen följde kollegium, borde väl icke vara något hinder för att frågan nu upptoges till förnyad ompröfning. Tvärtom låge det i öppen dag, att det skulle varit till synnerligt gagn i mer än ett hänseende, om åtgärder redan då vidtagits, så att kammarkollegiet befriats från ansvaret af sitt arkiv och kammararkivet upphört att vara ett ständigt sorgeämne på olika håll. Om kammararkivet i enlighet med komiterades förslag 1876 förenats med riksarkivet, skulle för dess tillbörliga ordnande säkerligen ej heller behöfts så extraordinära åtgärder som dem, regering och Riksdag numera måst tillgripa, då man dertill dels redan beviljat, dels begärt sammanlagdt 45,000 kronor, och ingen kunde väl betvifla, att detta ordnande skulle gått säkrare och bättre, om det verkstälts af riksarkivets arkivaliskt skolade tjenstemän än af tillfälliga arbetskrafter.

Gent emot nyssnämnda komiterades förslag om kammararkivets förening med riksarkivet hade kammarkollegium år 1875 anfört, huru som vissa utredningar skulle försvåras, om de egentliga kronoräkenskaperna, som dittills till kammararkivet successive öfverflyttats, komme att kvarstanna i kammarrätten, medan det hufvudsakliga af kammar-

arkivet deremot komme att öfverföras till riksarkivet, under det att åter vissa jordeböcker och handlingar funnes kvar i kammarkollegii egna kontor. Härpå kunde till en början svaras, att det vore svårt att inse, hvarför, efter ett underordnande af kammararkivet under riksarkivet, de i kammarrätten reviderade räkenskaperna ej skulle kunna öfverflyttas till kammararkivet likaväl som dessförinnan; meningen vore naturligtvis icke att grundlägga ett nytt räkenskapsarkiv. Vidare borde erinras, att lika litet som utomlands nödiga utredningar blifvit omöjliggjorda derigenom, att de administrativa verkens äldre arkiv i allmänhet flyttats från verken under särskild arkivalisk vård, lika litet skulle sådana utredningar hos oss förhindras genom ett underordnande af kammararkivet under riksarkivet. Redan nu vore det ju hos oss en hvardaglig sak, att både kammarkollegium och andra embetsverk för sina utredningar rådfrågade riksarkivets ofta just från dessa verk härrörande samlingar; och vederbörande verk hade förmodligen funnit sig bättre deraf, än om de sjelfva skulle haft kvar den tunga bördan att förvara och vårda alla dessa arkivalier. Just med hänsyn till förekommande utredningar vore det för öfrigt icke minst af nöden, att arkivalier blefve väl vårdade och ordnade; det funnes tillräckligt många exempel på den vanvård och oordning, som blifvit följderna af att för mycket arkivalier fått hopa sig hos embetsverken; och det funnes ock exempel på, hurusom på grund deraf det blifvit dem svårt att förebringa det för en utredning äskade materialet.

Då det gälde *kammararkivet*, borde man dessutom lägga märke till, att långt från alla under kammarkollegii verksamhet tillkomna handlingar tillhörde det s. k. kammararkivet. Förhållandet vore nemligen det, att jemte detta s. k. kammararkiv — hvilket ombänderhades af kammararkivarien — funnes under kammarkollegii vård jemväl en annan mycket stor arkivaliesamling, som man skulle kunna kalla kammarkollegii eget arkiv och som handhades af kollegiets registrator och dess aktuarie. Till denna senare samling, hvilken, i olikhet med det s. k. kammararkivet, förvarades i kollegiets egna, olika embetsrum — kammararkivet förvarades deremot hufvudsakligen i kammarrättens hus, och kammarkollegii tjenstemän måste därför lika fullt gå öfver gatan, då de skulle besöka kammararkivet, som då de skulle besöka riksarkivet — hörde så godt som *alla de akter*, hvilka tillkommit under kammarkollegiets verksamhet ända från, i stort sedt, 1600-talets slut: så kongl. bref till kollegiet, dess egna diaries, protokoll och registratur, de till det samma från orterna inkomna handlingarna, dess akter från nämnda tid, de nyaste jordeböckerna m. m. Man kunde således taga *hela* det s. k.

kammararkivet från kollegiet, och detta skulle dock hafva qvar under sin vård så godt som alla de handlingar, som rörde dess egen verksamhet under de två senast gångna århundradena! En samling, ensamt den mer än tillräckligt betungande för ett administrativt embetsverk att ordna och vårda!

Af det s. k. kammararkivets serier daterade sig åter flertalet från tiden för mer än 200 år tillbaka, från en tid, då så godt som hela finansförvaltningen lydde under den gamla »räknekammaren». Der finnes, allt ifrån kung Göstas nydaningsverk, representerade de första begynnelseerna till en mängd förvaltningsgrenar, hvilka sedan anförtrotts åt helt andra embetsverk än det nuvarande kammarkollegiet. Der finnes de äldsta materialerna för historien om den statens inkomst- och utgiftsförvaltning, som i våra dagar handhades af statskontoret; om räkenskapskontrollen, som nu tillhörde kammarrätten; om tullväsendet; om myntväsendet; om den viktiga vården om bergslagerna och om rikets sjöfart och handel m. m., för hvilket allt efter hand skapats särskilda embetsförvaltningar. Dertill komme också särskilda, än mera fristående samlingar, såsom t. ex. det viktigaste af de forna reduktionsmyndigheternas arkiv, vissa spillror af enskilda personers arkiv m. m. Allt detta hade med kammarkollegii nuvarande verksamhet så godt som intet att skaffa. Hvarför skulle då dess vård alltjemt betunga kollegiet? Och hvad som i våra dagar allt fort tillflutit kammararkivet — om också för närvarande tilloppet på grund af bristande utrymme spärats — nemligen de reviderade kronoräkenskaperna, det komme *icke* från kammarkollegium, utan från kammarrätten och förvarades för öfrigt delvis ej ens i kammararkivet, utan vore af kollegium deponerat just hos riksarkivet.

Äfven för nu pågående *detaljordnande af kammararkivet* skulle utan tvifvel en närmare förening mellan riks- och kammararkiven vara af mycket gagn. Det vore först och främst naturligt, att den rika sakkunskap och den mångåriga erfarenhet vid dylika arbeten, som förefunnes i riksarkivet, derigenom skulle på ett helt annat sätt komma detta arbete till godo än under nuvarande förhållanden, då någon sådan samverkan icke förefunnes. Betydelsen häraf framträdde ytterligare, då, enligt ett af tjänstförrättande kammararkivarien den 19 september 1900 aflåtet memorial (refererat i statsverkspropositionen), »kammararkivets egen fåtaliga personal strängt tages i anspråk af andra tjänsteåligganden och ytterst sällan kan egna någon tid åt dylikt ordningsarbete»: tillräckliga garantier syntes sålunda icke finnas för att

den kännedom om arkivet i dess helhet äfvensom den arkivaliska fackkunskap och erfarenhet, som naturligtvis i högre mått borde förefinnas hos arkivets egen personal än hos de mera tillfälliga deltagarne i ordningsarbetet, kunde i önskvärd grad komma detta arbete till del. Huru viktigt det emellertid vore, att ett ordningsarbete af dylik art från början icke anlades efter mindre rigtiga principer, derom förvarade kammararkivet redan nu ett varnande exempel i den s. k. Sandbergiska samlingen — af staten bekostad med minst 10,000 rdr — om hvilken en erfaren historiker och arkivman måst uttala, att den metod, efter hvilken den vore upplagd, tillämpad på originalhandlingar, stode i opposition till hvarje rationel plan för ett offentligt arkivs ordnande. (Historisk Tidskrift 1897, sid. 161.)

För enhetlighet i ledningen af ordningsarbetet i kammararkivet och i riksarkivet talade ännu en omständighet af mycken vikt. Kammararkivet hade nemligen ingalunda i alla tider varit ett slutet helt, utan derifrån hade vid olika tillfällen blifvit till riksarkivet — äfvensom vissa andra arkiv — öfverflyttade än särskilda grupper af arkivalier, än mera osammanhängande massor af oordnade handlingar, hvilka vid olika tillfällen af kammararkivarier förklarats såsom »umbärliga», »odugliga» och dylikt, men sedermera i riksarkivet blifvit föremål för ordningsarbete. Af i kammararkivet nu förvarade arkivalier — både sådant, som förut varit temligen bekant, och sådant, som vid nu verkställd granskning af dess mera oordnade handlingar provisoriskt uppdelats — tillhörde icke så litet just samma serier som de förut till riksarkivet öfverlemnade eller dermed närbeslägtade, och borde sålunda, efter alla förnuftiga arkivprinciper, ovilkorligen med dessa sammanföras. För att detta skulle låta sig göra, fordrades emellertid en ganska ingående detaljkännedom af olika arkivserier äfvensom möjlighet att vid behof kunna från det ena arkivet till det andra obehindradt flytta än hela band och bundtar, än lösa blad och aktstycken för att jämförande studera dem och förpassa hvarje handling just till dess rätta plats — något, som naturligtvis icke vore möjligt utan gemensam, enhetlig ledning af det hela.

Utan en sådan gemensamhet kunde det icke undvikas, att man på båda hållen onödigtvis kastade bort tid, möda och kostnader på ett ordningsarbete, som, när det i alla fall en gång oundvikliga sammanförandet af det samhöriga komme att ega rum, skulle få göras om igen. För att undvika slöseri med arbetstid och arbetskraft i statens tjänst, borde alltså en enhetlig ledning af nu ifrågavarande ordningsarbeten fortast möjligt organiseras; och då det väl icke läte sig göra

att åt kammarkollegium öfverlåta vården äfven af riksarkivet, återstode blott att låta riksarkivet öfvertaga kammararkivet.

Vid frågan om ett ändamålsenligt ordnande af arkivväsendet i riket syntes man emellertid icke böra stanna blott vid kammararkivet, utan taga tillbörlig hänsyn äfven till *andra centrala arkiv*. Redan de till reglering af kongl. biblioteket och riksarkivet förordnade komitérade hade i sitt utlåtande af den 30 augusti 1876 framhållit, att de ansåge väsentliga fördelar skola vinnas, om riksarkivet i egenskap af centralt embetsverk ställes i någon förbindelse med öfriga inom landet befintliga offentliga arkiv, samt att en förening af de centrala arkiven och en organisation af provinsarkiven under riksarkivet vore önskelig. I sin årsberättelse för 1881 hade dåvarande riksarkivarien uttalat sig för, att för emottagande af de jemte riksarkivet befintliga centrala arkivens handlingar skulle anordnas ett under riksarkivets tillsyn stäldt reservarkiv. Vid 1887 års januari-riksdag hade framlidne landshöfding *Axel Bergström* i Första Kammaren väckt en motion med förslag om att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t skulle anhålla om åtgärders vidtagande i syfte »att högsta vården om rikets alla offentliga arkiv måtte uppdragas åt riksarkivet eller ecklestikdepartementet såsom central öfverstyrelse». I motiveringen till denna motion hade bland annat yttrats följande: »Då det är en beklaglig sanning, att våra många offentliga urkundssamlingar eller arkiv i de flesta fall ej handhafvas som sig bör — till oersättlig förlust för kännedomen om utvecklingen af våra förhållanden på alla områden under sista århundradena — torde en slik missriktning böra motarbetas i tid, d. v. s. innan det blir för sent. Säkraste sättet att åstadkomma en bättre sakernas ordning vore tvifvelsutan, att alla dessa arkiv ställes under en centralstyrelse, vare sig riksarkivet eller ecklesiastikdepartementet, på det att handlingarna kunde på likformigt sätt ordnas, vårdas och tillhandahållas. Denna arkivstyrelse borde ega att föreskrifva de allmänna grunderna för ordnandet samt insamla noggranna förteckningar öfver hvarje arkivs innehåll; vidare att genom utsända inspektörer dels jemföra de upprättade förteckningarna med sjelfva handlingarna och dels — hvilket vore det mest angelägna — öfvervaka, att den påbjudna vården ej urartade eller återginge till vanvård; samt slutligen att tillse, att Sveriges folk finge fullt tillgodonjuta sin i tryckfrihetsförordningen förbehållna rätt att ega tillträde till offentliga handlingar. Alldenstund många enskilda fall kunna påpekas dels af oordentligt ordnande, dels af oförsvarlig vanvård och förstöring samt dels af olagligt hinder mot medborgarnes

forskningsrätt, skall säkerligen en hvar nödgas medgifva behöfligheten af hvad nu ifrågasättes».

På grund af Riksdagens upplösning hade motionen ej hunnit blifva slutbehandlad, men sedan vid 1888 års riksdag frågan återupptagits genom motioner af grefve *Gustaf Sparre* i Första Kammaren och friherre *Carl Carlson Bonde* i Andra Kammaren, hade Riksdagen den 14 maj 1888 aflåtit en skrivelse (n:o 84) med anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, hvilka åtgärder borde vidtagas för att vinna ett bättre handhafvande af på spridda håll förvarade offentliga arkiv. Vid denna frågas vidare behandling hade åtskilnad gjorts mellan de provinsiella arkiven och de i hufvudstaden befintliga. Hvad de förra beträffade, hade ifrågavarande skrivelse efter hand ledt till den landsarkivorganisation, hvilken för närvarande just hölle på att utveckla sig; de senare åtestode deremot ännu att omhändertaga. I utlåtande af den 24 december 1888, föranledt af nämnda riksdagsskrivelse, hade riksarkivarien framhållit, hurusom äfven andra arkiv än kammararkivet lede af väsentliga brister — han hade särskildt omnämnt Svea hofrätts och statskontorets äfvensom riksgäldskontorets samt bergs- och kommerskollegiernas arkiv. Hvad särskildt de sistnämnda anginge, måste deras nuvarande förvaringslokaler betraktas såsom i hög grad provisoriska: arkiven vore nemligen dels fördelade i en mängd olika rum i kommerskollegiets embetslokal — hvilken vore belägen i staden inom broarne, under sig hade diverse affärslokaler och således måste betraktas såsom i hög grad eldfarlig — äfvensom på husets vind, der arkivkontoren vexlade med boningsrum, dels äfven med viktiga delar nödtorfteligen inrymdt i ett f. d. kolerasjukhus på Östermalm. Äfven andra centrala arkiv, t. ex. medicinalstyrelsens, förmältes lida af liknande svårigheter.

Riksarkivarien hade i nyssnämnda utlåtande jemväl framhållit, huru det i allmänhet vore de äldre och sålunda i historiskt afseende värdefullare handlingarna, som lede mest af missförhållandena, när det vanligen vore dessa, som undanflyttades till de sämre lokarna och åtnjöte mindre uppmärksamhet och omvårdnad. Af de utvägar, som kunde ifrågakomma för afhjelpande af detta missförhållande, hade den i och för sig lämpligaste och lättast verkställbara syntes honom vare den, att de olika embetsverkens äldre handlingar sammanfördes till ett gemensamt arkiv, hvarför han ifrågasatt upprättande för de centrala embetsverkens äldre handlingar af ett särskildt vare sig under riksarkivets tillsyn stäldt eller på annat sätt ordnad reservarkiv. För att ett sådant arkiv måtte ställas i allra närmaste samband med riksarkivet —

derest icke detta skulle kunna tillräckligt utvidgas för att mottaga nu ifrågavarande samlingar — talade bland annat äfven det förhållande, att sedan berörda skrifvelse afläts, likasom delvis äfven dessförinnan, från flertalet af de nämnda arkiven mycket betydande samlingar blifvit dels till riksarkivet öfverlemnade och med dess samlingar införlivade, dels derstädes deponerade; redan samhörighetsprincipen fordrade alltså, att de äldre arkivalierna från dessa embetsverk icke förblefve splittrade på olika ställen. Deremot kunde ju en lämplig tidsgräns fastställas, så att de yngsta, för löpande göromål dagligen behöfliga handlingarna i mån af behof komme att stanna i verkens vård. För öfrigt ville motionären i fråga om centralisationstankens betydelse ur olika synpunkter hänvisa till den framställning deraf, som föreläge i en uppsats om »Våra centrala embetsverks arkiv» uti Historisk Tidskrift 1898. Särskildt ansåge han sig dock böra anmärka, hurusom i densamma med allt skäl påpekades, att ett gynsamt tillfälle till denna tankes förverkligande syntes erbjuda sig, när snart en gång Riksdag och riksgäldskontor skulle flytta från Riddarholmen. Äfven häri låge ett beaktansvärdt skäl att just nu upptaga frågan till närmare utredning.

Ett sammanförande äfven i vårt land af embetsarkiven till en institution sådan som riksarkivet, der de kunde vinna nödig sakkunnig vård, skulle, enligt hvad motionären slutligen anført, stå i fullständigaste harmoni med liknande åtgärder, som redan verkstälts flerstädes i utlandet, och i jemförelse med hvilka vårt arkivväsen, derest vi ej följa de gifna föredömena, komme att te sig i mindre fördelaktig dager.

I *Danmark* hade man sålunda redan 1861 vidtagit åtskilliga åtgärder för centralisering af de centrala verkens arkiv och hade sedermera, särskildt efter en kongl. resolution af den 22 december 1882, gått vidare, så att i riksarkivet i Köpenhamn vore förenade icke blott de olika kansliernas forna arkiv, utan äfven t. ex. räntekammararkivet, generaltullkammarsarkivet, kommerskollegiets arkiv, finansarkiven och generalpostdirektionens arkiv, allt till år 1848, vidare krigs- och marinministeriernas arkiv till och delvis utöfver samma tid m. m. I *Finska statsarkivet* bestode för tiden till 1809 kanske den öfvervägande delen af handlingarna just af sådana, som i vårt land ännu tillhörde embetsverksarkiv. *Preussens* arkivväsen företedde en organisation så till vida liknande den danska, att t. ex. de centrala myndigheternas äldre arkiv — de finansiella verkens ingalunda undantagna — vore förenade i Geheime-Statsarkivet i Berlin, under det deremot de provinsiella myndigheternas vore fördelade på olika provinsarkiv. I *Holland* och *Belgien* vore i arkiv-

organisationerna fasta gränsår gifna, så att alla arkivalier af tidigare datum vore, vare sig koncentrerade i de uti Haag och Brüssel befintliga riksarkiven eller fördelade på olika provinsarkiv, hvaremot handlingar af senare datum vore kvar hos de respektive myndigheterna. Detta gränsår vore i *Holland* 1815, i *Belgien* 1794; i det senare landet vore dock äfven åtskilliga handlingar allt intill 1830 införlifvade med riksarkivet, och man vore just för närvarande sysselsatt med organisationen af en ny afdelning i arkivet, afsedd att mottaga handlingar från en senare tid. Finansiella arkivalier, som hos oss ännu låge i vanvård, räknades der bland centralarkivets dyrbaraste skatter, och af arkivets utförliga publikationer hade därför betydande delar kunnat egnas åt just sådana, för den inre historien så viktiga samlingar. Äfven i *Frankrike*, hvars arkivväsen i flera hänseenden vore mönstergilt, särskildt hvad provinsarkiven anginge, omfattade dess hufvudarkiv, nationalarkivet i Paris, högst betydande samlingar af hvad som från tidigare finansiella myndigheter funnes i behåll, och fastän der bredvid egna arkiv funnits inom vissa ministerier, såsom utrikes-, krigs- och marinministeriet, hade centralisationsprincipen just i år medfört, att det sistnämnda, marinministeriets arkiv, blifvit med nationalarkivet införlifvadt.

Något giltigt skäl, hvarför man icke äfven i Sverige borde undersöka, om ej dylika exempel vore värda att följa, ansåge motionären knappt kunna angifvas. Att ett ändamålsenligt ordnande af arkivväsendet komme att draga med sig vissa kostnader, syntes ej vara något sådant skäl, helst då nu blott ifrågasattes en utredning af saken. Hvad kostnadsfrågan anginge, borde emellertid icke förgätas, både att, såsom nu framträdt, vanvård af offentliga arkiv kunde draga dryga kostnader med sig, och att deras räddning och framtida bevarande förmodligen skulle blifva billigare, om de centraliserades, än om de skulle hvar på sitt håll upphjelpas och förses med drägliga lokaler och dylikt. Det blefve också i regel ett slöseri med både tid och kraft att för utförande af ett visst arbete använda personer, som i dylika ting icke egde fackutbildning och öfning. För öfrigt borde väl dock icke heller förgätas, att de penningar, som vi offrade för bevarande af våra arkivskatter, dem kunde vi förtjena in igen, men att, om dessa skatter sjelfva genom vanvård eller osäkra förvaringsrum skulle förfaras, en sådan förlust skulle vara oersättlig.

Sveriges inre historia vore ännu till god del oskrifven. Men det vore af stor fosterländsk betydelse, att den blefve skrifven, ty deraf funnes mycket att lära för en hvar. Om fädernas gerning på de



utländska valplatserna visste vi icke så litet; men det stode oss åter att lära närmare känna fädernas gerning under de gångna tidehvarfven i eget land, på fält och vid sjö, i skog och i smedja, i kansli och i borgarenäring. Historien om denna gerning, detta fädernas mödosamma, välsignelserika, sekellånga odlingsarbete borde vi dock ha skrifven, ty den lärde hvar och en af oss, i vida kretsar och breda lager, sambandet mellan vår egen dagliga, fredliga tid och fädernas, och skulle så med tusen trådar knyta samman de kommande släktena med de gångna.

Den historien kunde icke skrivas utan fri, god och säker tillgång till de skatter, som ännu låge spridda här och hvar i våra centrala embetsverks s. k. arkiv. Derfor borde deras arkivfråga lösas, men lösas så, att verklig garanti vunnes för bästa möjliga ordning i och bästa möjliga vård af de rika skatterna. Sådan ordning och vård kunde de icke få annat än genom arkivaliskt skolade vårdare och under arkivaliskt fackutbildad öfverstyrelse. Detta mål borde därför skarpt hållas i sigte vid hvarje åtgärd, som rörde de ifrågavarande arkivens ställning. Då nu tvenne sådana åtgärder för närvarande vore å bane, hvilkas utförande på det ena eller det andra sättet måste blifva af betydelse för det »bättre handhafvande af på spridda håll förvarade, offentliga arkiv», som Riksdagen i sin skrifvelse af den 14 maj 1888 begärt, hade motionären trott, att en samtidig erinran om denna skrifvelse och om de i fackkretsar allmänt omfattade principerna för en riktig arkivvård icke borde saknas. Särskildt syntes det önskligt, att — likasom i Danmark provinsarkivens upprättande föregåtts af en med statsanslag bekostad och af arkivmän utförd inspektion af landets alla viktigare arkiv — snarast möjligt en inspektion af sakkunnige måtte verkställas angående våra centrala embetsverks arkivs omfattning och nuvarande förvaringssätt.

Med anledning här af och på grund af hvad sålunda anförts, framstälde motionären sitt förslag under punkten 1:o.

Derest denna hemställan vunne bifall, vore det, enligt hvad motionären till sist yttrat, tydligt, att sådant måste inverka på fortsättande af ordningsarbetet inom kammararkivet. Af hvad ofvan anförts om huru vissa serier af samhöriga handlingar för närvarande vore delade mellan riksarkivet och kammararkivet, framginge emellertid, att redan nu ett ändamålsenligt ordnande af dessa icke kunde ega rum utan att en gemensam plan uppgjordes och att äfven under arbetets gång nödig samverkan egde rum — hvarvid det syntes naturligast, att arbetet

verkställdes under inseeende af den myndighet, hos hvilken de största arkivaliska förutsättningarna vore att finna.

Med anledning häraf framställde motionären sitt förslag i punkten 2:o.

I öfverensstämmelse med Riksdagens år 1888 uttalade uppfattning anser utskottet ett bättre handhavande af de på spridda håll förvarade offentliga arkiven vara synnerligen behöfligt. Genom beslut om upprättandet af landsarkiv och genom den stadga angående vissa offentliga arkiv, som af Kongl. Maj:t utfärdats den 31 december 1900, hafva visserligen förbättringar i åtskilliga hänseenden ernåtts eller synas komma att vinnas. Genom dessa åtgärder blifva dock icke de af motionären påvisade olägenheterna i afseende å de i hufvudstaden befintliga centrala embetsverkens arkiv afhjelpna, synnerligast som nyssberörda stadga uttryckligen undantager dessa arkiv från stadgans tillämpning. Enligt hvad utskottet inhemtat, anbefalde Kongl. Maj:t den 31 december 1900 riksarkivarien att till Kongl. Maj:t inkomma med förslag till anordnande af en ur arkivalisk synpunkt sakkunnig inspektion af de offentliga arkiv, i afseende å hvilka en sådan inspektion kunde anses vara af behovet påkallad. Genom en dylik inspektion, som icke innebär någon systemförändring i afseende på de centrala embetsverkens arkivs förvaring och förvaltning, torde visserligen åtskilliga förbättringar i de nuvarande förhållandena kunna åvägbringas. Det synes dock, på grund af flera, delvis af motionären framhållna orsaker, som om en verksam anordning till det bättre alltid måste blifva svår att genomföra, så länge det nuvarande systemet bibehålles, enligt hvilket embetsverken själfva hos sig förvara sina arkiv af äldre handlingar och hafva vården om desamma. En förändring i detta hänseende torde därför böra tagas under öfvervägande. Men innan frågan om en dylik mera genomgripande systemförändring kan upptagas till pröfning, torde en sådan sakkunnig undersökning af de befintliga embetsverks-arkiven i hufvudstaden, som motionären föreslagit, vara erforderlig; och önskligt är, att den så snart som möjligt företages. Derigenom skulle, bland annat, frågan om möjligheten och lämpligheten af att ställa större eller mindre delar af dessa arkiv under riksarkivariens högsta vård och inseeende eller måhända att till och med sammanföra dem i gemensam arkivlokal vinna erforderlig belysning. Under alla förhållanden böra dock de yngre delarne af nämnda arkiv, hvilka kunna antagas vara för embetsverkens arbete i afsevärd mån behöfliga, bibehållas vid embetsverken.

Hvad särskildt den föreliggande frågan om kammararkivet angår, anser utskottet, att nyssnämnda ifrågasatta förberedande åtgärder icke böra få inverka hämmande på det inom detta arkiv började ordningsarbetet, utan synes detta arbete böra fortsättas, och anser sig utskottet därför böra tillstyrka, att ett extra anslag måtte för sådant ändamål beviljas. I betraktande af att för hvar och ett af de senaste fyra åren dertill anvisats ett belopp af 5,000 kronor samt att kammararkivarien icke för den närmaste framtiden ifrågasatt högre årligt anslag, anser utskottet anslagsbeloppet kunna för den af Kongl. Maj:t nu afsedda fyraårsperiod bestämmas till 5,000 kronor om året eller tillhoppa till 20,000 kronor. Med anledning af motionärens förslag, att vid anslaget beviljande skulle fästas det vilkor, att arbetet måtte verkställas efter sådan plan, att nödig enhetlighet mellan riksarkivets och kammararkivets samlingar vunnas, vill utskottet visserligen framhålla önskvärdheten af att det måtte tillses, om ej en närmare samverkan må kunna åstadkommas mellan kammararkivet och riksarkivet vid ordnandet af likartade samlingar, så att en gemensam plan dervid må följas, men då vissa svårigheter i sådant afseende kunna tänkas uppstå, hvilkas betydelse utskottet ej tilltror sig att bedöma, håller utskottet före, att sagda önskemåls uppnående icke bör uppställas såsom vilkor för anslaget utgående, helst i sådant fall måhända ordningsarbetets oafbrutna fortgång inom kammararkivet skulle kunna äfventyras.

Något särskildt anslag för verkställande af ofvanberörda af utskottet förordade undersökning angående de centrala embetsverkens arkiv synes icke vara erforderligt, enär Kongl. Maj:t icke torde sakna tillfälle att af tillgängliga medel bestrida därför uppkommande kostnader.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må, med anledning af Kongl. Maj:ts förevarande framställning och herr Centerwalls ofvanberörda motion,

*dels* bevilja till ordnande och registrerande af vissa handlingar i kammararkivet ett anslag af 20,000 kronor, att utgå under fyra år, och deraf för år 1902 å extra stat under sjunde hufvudtiteln anvisa 5,000 kronor att ställas till kammarkollegii disposition mot den redovisning och kontroll, som Kongl. Maj:t kan finna lämpligt föreskrifva;

*dels ock* hos Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta genom sakkunniga personer snarast möj-

ligt föranstalta en undersökning af de i hufvudstaden befintliga centrala embetsverkens arkiv i syfte att få en utredning såväl rörande beskaffenheten, omfånget och förvaringssättet af deras arkivalier som ock angående möjligheten och lämpligheten af att förena de äldre delarne af nämnda arkiv med riksarkivet under gemensam styrelse, och att, i fall en dylik förening skulle befinnas möjlig och önskvärd, Kongl. Maj:t måtte vidtaga de åtgärder, som vore egnade att förbereda och främja densamma.

Stockholm den 26 april 1901.

På statsutskottets vägnar:

P. PEHRSON.